

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๕/๒๕๔๗

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๗

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคชาวไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบ ได้ความว่า เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาวไทย ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ พรรคชาวไทย โดยนายเล็ก ช่างเผือก รองหัวหน้าพรรครักษาการแทนหัวหน้าพรรคชาวไทย ได้แจ้ง ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ มีมติดังนี้

๑. เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ รวม ๓ ข้อ ได้แก่ข้อ ๘ ข้อ ๑๕ และข้อ ๗๑

๒. เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๒ คน โดยมีนายณัฐ ศรีเฟื่องฟู เป็นหัวหน้าพรรค และนายรัชชัย ทองไบน้อย เป็นเลขาธิการพรรค

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการดำเนินการของพรรคชาวไทย ว่าได้ ดำเนินการจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ เป็นไปตาม กฎหมายและข้อบังคับพรรคหรือไม่ ได้ความจากการตรวจสอบว่า การดำเนินการของพรรคชาวไทย กรณีแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุม ใหญ่วิสามัญดังกล่าว ซึ่งข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗๐ กำหนดให้การประชุมใหญ่ ของพรรคประกอบด้วย (๑) กรรมการบริหารพรรค (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๖ ในกรณีที่มีสาขาพรรค และ (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค ข้อ ๖๖ กำหนดให้ ประธานสาขาเป็นผู้แทนของสมาชิกสาขานั้นเข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรค หากประธานสาขาพรรค

ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมใหญ่ได้ ให้มอบหมายให้รองประธานสาขาพรรคหรือกรรมการสาขาพรรคคนใดคนหนึ่งมาร่วมประชุมใหญ่ของพรรคแทน และข้อ ๑๐๖ กำหนดให้การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคจะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรค การประชุมใหญ่พรรคชาวไทยครั้งดังกล่าวมีข้อเท็จจริง ดังนี้

(๑) ไม่มีผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคชาวไทยชี้แจงว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ มีผู้แทนของสาขาพรรคเข้าร่วมประชุมด้วยหรือไม่ พรรคชาวไทยชี้แจงว่าไม่สามารถระบุได้ว่า บุคคลใดมาจากสาขาใดและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกับรายชื่อกรรมการสาขาพรรคชาวไทยทั้ง ๑๔ สาขาแล้ว ไม่ปรากฏชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่เป็นผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๖ แต่อย่างใด

(๒) ไม่มีเอกสารหลักฐานที่แสดงว่า การประชุมใหญ่วิสามัญครั้งดังกล่าวประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบคำชี้แจงของพรรคชาวไทยแล้ว ไม่ปรากฏรายชื่อสมาชิกที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อ ๗๐ (๕) และคำบอกกล่าวเรียกประชุมที่แจ้งให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้า ตามข้อ ๗๔ ก็ไม่มีรายชื่อสมาชิกที่เชิญเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเช่นเดียวกัน

(๓) ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่มีจำนวนไม่ครบ ๑๐๐ คน แต่พรรคชาวไทยส่งบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจำนวน ๑๐๒ คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วได้ความดังนี้

(๑) ชื่อตัวและชื่อสกุลซ้ำกัน จำนวน ๑ คน

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องสอบปากคำผู้ที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อนามผู้เข้าประชุมใหญ่ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมอบหมาย จำนวน ๗ คน ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิก ไม่ได้เข้าร่วมประชุม และไม่ได้ลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อนามผู้เข้าร่วมประชุม ไม่รู้จักพรรคชาวไทย ไม่รู้ว่า ตั้งอยู่ที่ใดและไม่รู้จักคณะกรรมการบริหารพรรคชาวไทย

(๓) ไม่ปรากฏหลักฐานการเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน ๑๒ คน ตามข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๑ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ บุคคลที่มีอุปการคุณต่อพรรค คือ ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษหรือผู้เชี่ยวชาญที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้เชิญเข้าเป็นสมาชิก สมาชิก

กิตติมศักดิ์ ไม่ต้องเสียค่าบำรุง ขอให้จริงพรรคชี้แจงว่า เหตุที่ไม่ส่งสำเนาใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค
สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของบุคคลดังกล่าว เนื่องจากเป็นสมาชิก
สังเกตการณ์เข้าร่วมประชุม จึงเข้าใจว่า เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ที่ทางพรรคเชิญเข้าร่วมประชุม

(๔) สอบปากคำสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมบางคน ปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่อยู่ในประเทศไทย
ในวันประชุมใหญ่

(๕) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องแจ้งว่า ได้โทรศัพท์
สอบถามผู้ที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายนามผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ สรุปว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่
จำนวน ๕ คน

(๖) หลักฐานจากการสอบปากคำเจ้าบ้านและผู้ปกครองท้องที่ ไม่ปรากฏชื่อผู้เข้าร่วมประชุม
บางคนในทะเบียนบ้านตามเอกสารที่พรรคชาวไทยจัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง

(๗) ปรากฏหลักฐานจากการสอบปากคำของบิดาผู้เข้าร่วมประชุมปรากฏว่าลายมือชื่อ
ที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม ไม่ใช่ลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุม

นอกจากนี้ยังไม่ปรากฏเอกสารหลักฐานว่าการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคได้รับความ
เห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรค กล่าวคือ ข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๐๖
กำหนดให้การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับพรรคและแนวนโยบายของพรรคจะทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความ
เห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคและได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ ขอให้จริงพรรคชาวไทย
ได้ชี้แจงว่า ได้ดำเนินการโดยได้รับความเห็นชอบในที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารพรรค ในคราว
ประชุม เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๕ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายงาน
การประชุมครั้งดังกล่าว ไม่ปรากฏข้อความตามที่พรรคชาวไทยชี้แจงแต่อย่างใด

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาวไทยกระทำการฝ่าฝืน
ข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่
๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ไม่มีผู้แทนของสาขาพรรคเข้าร่วมประชุม ไม่มีรายชื่อสมาชิกที่ได้รับเชิญจาก
คณะกรรมการบริหารพรรคให้เข้าร่วมประชุมและหนังสือเชิญประชุมก็ไม่ระบุชื่อสมาชิกเช่นเดียวกัน
จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบ ๑๐๐ คน และไม่ปรากฏเอกสารที่คณะกรรมการบริหารพรรคให้ความ
เห็นชอบการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค จึงได้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคชาวไทย ตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓

(๒) พรรคชาวไทยไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ และได้กระทำการฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๓๐ ข้อ ๓๑ และข้อ ๑๐๖ เมื่อพรรคชาวไทยไม่ปฏิบัติตาม จึงมีเหตุให้ยุบพรรคชาวไทยตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

(๓) พรรคชาวไทยแจ้งว่า ได้ดำเนินการจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค แต่สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว ไม่เป็นไปตามที่พรรคชาวไทยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรค การเมือง การกระทำดังกล่าวของพรรคชาวไทยจึงเป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่ประธานกรรมการ การเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๒ จึงเป็นความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗

นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคชาวไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุให้ ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

จึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยพร้อมทั้งส่งสำเนา คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคชาวไทยยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่ วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับสำเนาคำร้อง

พรรคชาวไทย โดยนายเล็ก ช้างเผือก รองหัวหน้าพรรครักษาการแทนหัวหน้าพรรคชาวไทย ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๖ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖ มีข้อโต้แย้งคำร้องของผู้ร้องหลายประการ เช่น

(๑) เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ พรรคชาวไทย ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ โดยมีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ รวม ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๘ ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๑ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๒ คน โดยมีนายฉัฐ ศรีเฟื่องฟู เป็นหัวหน้าพรรค และมีนายรัชชัช ทองใบน้อย เป็นเลขาธิการพรรค เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยข้อบังคับพรรคทุกประการ

(๒) เนื่องจากนายฉัฐ ศรีเฟื่องฟู ได้ลาออกจากการเป็นหัวหน้าพรรคและสมาชิกพรรค ทำให้กรรมการชุดเดิมสิ้นสุดลง และอีกประการหนึ่ง สถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคเดิมเลขที่ ๕๐/๓ ได้สิ้นสุดสัญญาเช่าทำให้พรรคไม่สามารถอยู่ต่อได้ จึงได้ย้ายที่ทำการพรรคไปอยู่ในที่แห่งใหม่ เมื่อพรรคชาวไทยได้แจ้งมติที่ประชุมพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ติดต่อและส่งหนังสือมายังสำนักงานแห่งใหม่ทุกครั้งหลังจากประชุมพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เป็นต้นมา แสดงว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยอมรับว่า การประชุมดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายและมติข้อบังคับทุกประการ

(๓) ตามที่ผู้ร้องได้กล่าวหาว่า ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ได้ลงชื่อเข้าประชุมด้วยตนเองนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมบางคนติดธุระไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองได้ จึงได้มอบอำนาจให้ผู้อื่นมาประชุมและลงนามแทน

(๔) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคชาวไทย ผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อบังคับพรรคชาวไทย ต้องมีผู้เข้าประชุม ๑๐๐ คน ซึ่งตามข้อเท็จจริงมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๐๒ คน แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีชื่อสกุลซ้ำกัน ฉะนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมจึงเหลือเพียง ๑๐๑ คน ซึ่งก็เกิน ๑๐๐ คน ตามข้อบังคับพรรค

(๕) ที่ประชุมได้ลงมติให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค หากคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่ได้อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับแล้ว เพราะเหตุใดคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้ส่งเอกสารต่าง ๆ มายังสถานที่ทำการใหม่ของพรรคชาวไทย ตามมติของพรรค

(๖) การประชุมเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคจากนายประสาน จ้อยอิม หัวหน้าพรรค มาเป็นนายณัฐ ศรีเฟื่องฟู หัวหน้าพรรค ก็ได้มีผู้เข้าร่วมประชุมถึง ๑๐๐ คน ตามข้อบังคับพรรค แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองก็อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงได้ และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๗) การที่สาขาพรรคบางสาขาพรรคได้ปฏิเสธว่า ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคและเป็นสาขาพรรค แต่เหตุใดทุกครั้งที่พรรคชาวไทยส่งเงินธนาฉัตติ ที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้ จึงมีการรับเงินไปทุกครั้ง จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยและมีคำสั่งไม่ยุบพรรคชาวไทย และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชาวไทย ตามมติที่ประชุมทั้งครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕

นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๖ กล่าวแก้ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องหลายประการ เช่น

๑. กรณีที่พรรคชาวไทยชี้แจงว่าการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ ของพรรคชาวไทย เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด ๑๐๒ คน แต่มีชื่อสกุลซ้ำกันหนึ่งคน คือนางนิตยา คำชมภู จึงมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๑ คน เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาวไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้เข้าร่วมประชุมมีภูมิลำเนาอยู่ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงการประชุมครั้งดังกล่าว ผลการตรวจสอบพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมตามที่พรรคชาวไทยระบุไว้ในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๗ คน ให้ถ้อยคำว่าได้เป็นสมาชิกพรรคชาวไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุม และไม่ได้ลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคชาวไทยจึงมีเข้าร่วมประชุมเพียง ๕๕ คน ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗๑ คือ มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบหนึ่งร้อยคน และไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคชาวไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

๒. กรณีที่พรรคชาวไทยชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค แต่ได้ส่งเอกสารไปยังที่อยู่ใหม่ของพรรคชาวไทย นั้น ในการติดต่อตามที่อยู่เดิมของพรรคชาวไทย คือ เลขที่ ๕๐/๓ ถนนสุขุมวิท ๑ แขวงคอกไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่สามารถติดต่อได้ จึงส่งไปตามที่อยู่พรรคชาวไทยจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่

๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการติดต่อทางธุรการเท่านั้น ไม่ได้แสดงว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรณีนี้แต่อย่างใด

๓. กรณีที่พรรคชาวไทยชี้แจงว่า การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคจาก นายประสาน จัยยิม หัวหน้าพรรค เป็นนายฉัฐ ศรีเฟื่องฟูง ก็มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ตามข้อบังคับพรรค แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรณีดังกล่าวและได้นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา นั้น เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔ พรรคชาวไทย แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๔ มีมติเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ จำนวน ๑๘ คน โดยมีนายฉัฐ ศรีเฟื่องฟูง เป็นหัวหน้าพรรค และนายอนันต์ บุญประเสริฐ เป็นเลขาธิการพรรค สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำเรื่องการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเข้าพิจารณาในคราวประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา นายทะเบียนพรรคการเมือง ครั้งที่ ๘/๒๕๔๔ และที่ประชุมเห็นว่า พรรคชาวไทยได้ดำเนินการถูกต้องแล้ว จึงมีมติให้นำเสนอ นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งได้แจ้งให้พรรคชาวไทยทราบและนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

๔. กรณีที่พรรคชาวไทยชี้แจงว่า สาขาพรรคบางสาขาปฏิเสธว่าไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคและเป็นสาขาพรรค แต่เมื่อทางพรรคจัดส่งเงินที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ก็รับเงินไปทุกครั้ง นั้น การได้รับจัดสรรเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งของพรรคชาวไทย เป็นคนละกรณีกับการตรวจสอบข้อเท็จจริงการประชุมใหญ่สามัญพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นเรื่องที่พรรคชาวไทยต้องตรวจสอบการดำเนินกิจการของสาขาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคชาวไทยแล้ว ปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาวไทย เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๖ “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตรวจสอบการประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ มีผู้เข้าร่วมไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ไม่มีผู้แทนของสาขาพรรคเข้าร่วมประชุม และไม่มีสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรคเข้าร่วมประชุม ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๗๐ และข้อ ๗๑ ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่วิสามัญประกอบด้วย (๑) กรรมการบริหารพรรค (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (๔) ผู้แทนของสาขาพรรค (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค และในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม แม้พรรคชาวไทยจะได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ โดยมีนายณัฐ ศรีเฟื่องฟู เป็นหัวหน้าพรรค และมีนายรัชชัย ทองใบน้อย เป็นเลขาธิการพรรค

เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยข้อบังคับพรรคทุกประการก็ตาม แต่พรรคชาวไทยก็มีได้ แสดงหลักฐานประกอบคำชี้แจงแต่อย่างใด คำชี้แจงดังกล่าวจึงไม่มีหลักฐานประกอบให้มิให้นำนักพอ ใ้รับฟังได้

ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรค ชาวไทยได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๔ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เถลิมาณิชย์ นายศัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ นายอภิรักษ์ จันทนกุลกะ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาวไทย ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม วินิจฉัยว่า การให้ ยุบพรรคการเมืองเพราะการประชุมใหญ่พรรค เพื่อแก้ไขข้อบังคับพรรคและเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เป็นการกำหนดสภาพบังคับเกินกว่าเหตุ กรณีจึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ ว่าด้วยเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการตามเจตนารมณ์ทางการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญไม่ฟังบังคับให้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ใ้หย้ยกคำร้อง

จึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง วินิจฉัยให้ยุบพรรคชาวไทย

นายปรีชา เถลิมาณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ